

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: חובה – שם המספר ומילות היחס (10 נקודות)

ענה על שאלות 6-7.

6. לפניך משפטים, ובהם מספרים מודגשים. כתוב במילים את המספרים המודגשים.

אין צורך לנקד. (6 נקודות)

• המפגש הקרוב של חברי הפורום הישראלי לתזונה בת־קיימה יתקיים

ב־19 אוגוסט ביולי 2016, בחדר מספר 101 מאק איה

בבניין א' באוניברסיטת תל אביב.

• בשנת 2012 הגיעה ארצות־הברית למקום ה־33 על ואוס

במדד הבריאות העולמי.

• על פי דוח האו"ם, משנת 1980 עד ימינו גדלה צריכת הבשר השנתית לנפש במדינות

המתפתחות פי 2 על.

• באחד ממעדני החלב בטעם שוקולד יש כ־127 מל על ואוס

קלוריות וכ־6 על אחוזי שומן.

7. א. לפניך משפטים, ובהם כתובות מילות יחס בסוגריים. בכל משפט הטה את

מילת היחס שבסוגריים בהתאם למשפט. (2 נקודות)

• התזונה של רבים מן הילדים לקויה, והדבר מתבטא אצל אצל באכילה מופרזת של חטיפים ושל מזון עתיר סוכר.

• בבית הספר תלויה מודעה: "נערים ונערות, אנו מבקשים מן מן להתנדב

למיזם להקניית הרגלי תזונה נכונה".

(שים לב: סעיף ב של השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 8/

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 8-12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

8. א. (1) לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וציין בקו שלאחר כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. תעשיית הבשר גורמת לפליטה של גזי חממה, לבזבוז מים, לזיהום מקורות המים ולבירוא יערות לצורך מרעה, ולפיכך היא נחשבת לתעשייה מזהמת. ממוקד

II. תזונה לקויה תוביל לפגיעה בבריאותנו הגופנית והנפשית.

III. השאלה היא אם תזונה בריאה היא גם תזונה בת־קיימה! מורכב

IV. סגנון החיים המודרני לא יוכל להתקיים לאורך זמן מפני שהוא גורם להשמדת התשתית הנדרשת לקיומו. מורכב

لا تكتب في هذه المنطقة

(2) בכל אחד מן המשפטים IV-I –

- אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.
- אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את האיברים.

(3) בשלושה מן המשפטים IV-I יש אותו קשר לוגי.

- ציין את מספרי המשפטים I, II, VI
- ציין את הקשר הלוגי המשותף למשפטים שציינת ס' קב ו' א/ב/כ

ב. לפניך משפט איחוי (מחובר), ובו שני איברים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אני אשליה
רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת

אינה אלא אשליה.

(1) מהו הקשר הלוגי במשפט?

אין, אלא

(2) הקשר הלוגי במשפט זה מאפיין מאמרי טיעון.

תחם את האיבר המבטא את עמדת הכותב במשפט.

(3) איזה מן המשפטים שלפניך, מבטא את משמעות המשפט המודגש.

רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה בלבד.

- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת אינה אשליה.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם גם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם אין תחושת אשליה מלבד אוטונומיה.

9. א. לפניך שלושה משפטים III-I. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. אותות הפורענות האקולוגית שגרמה האנושות – ההתחממות הגלובלית, המדבור, הריסת בתי הגידול והכחדתם של מינים – הבהירו לנו שלא לעולם חוסן.
- II. בבסיסו של מארג החיים נמצאים ה"יצרנים": הצמחים, האצות וכל אותם יצורים המסוגלים לייצר חומרי מזון.
- III. תזונה היא צריכה של מזון המכיל חומרים כגון חלבונים, שומנים, סוכרים, ויטמינים ומינרלים.

(1) בכל אחד מן המשפטים יש ביטוי מכליל. העתק אותו, וציין את תפקידו התחבירי במשפט.

משפט I – הביטוי המכליל: אחת הפורענות האקולוגיות

תפקידו התחבירי במשפט: נושא

משפט II – הביטוי המכליל: ה"יצרנים"

תפקידו התחבירי במשפט: נושא

משפט III – הביטוי המכליל: חומרים

תפקידו התחבירי במשפט: נושא

(2) בכל אחד מן המשפטים יש פירוט אחרי הביטוי המכליל.

ציין את התפקיד התחבירי המשותף של הפירוט בכל המשפטים. תמונה כללית

(שים לב: סעיפים ב-ג של השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 12/

ב. לפניך שני משפטים.

I. בני האדם זקוקים לתנאים מסוימים כדי להתקיים.

II. בתנאים אלה נכללים טווח טמפרטורות מצומצם, לחץ אטמוספרי מתאים, אוויר ראוי לנשימה ועוד.

כתוב את שני המשפטים במשפט אחד פשוט, שיהיה בו ביטוי מכליל ופירוט.

בני האדם זקוקים לתנאים מסוימים
כפי שהם: אוויר לנשימה מתאים,
לחץ אטמוספרי מתאים ואו אטמוספרי.

ג. לפניך משפט בעל חלק כולל.

גידולים חקלאיים בגן ירק בבית הספר, בישול במטבח ואכילה משותפת הם התנסויות שבכוון לחנך לערכים בתחום התזונה.

משפט בעל חלק כולל מקבץ כמה משפטים (לרוב פשוטים) למשפט אחד. הוכח טענה זו על פי המשפט הנתון.

הוכחה: הנשא במשפט הוא המשפט "התנסויות"
(הנשא זה יכול להיות שונה לנשאים, ואכן
ניתן לפרק את המשפט לשלוש משפטים
פשוטים.

/המשך בעמוד 13/

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

10. א.

לפניך קטע ובו שני משפטים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

הדוח הוא מסמך בעל חשיבות רבה משום שהוא מתווה את מדיניות התזונה של ¹⁰⁰ גופים מרכזיים בשלטון האמריקני. ¹⁰⁰ זהו מסמך חשוב, אך הוא אינו מחייב ¹⁰⁰ את כל המדינות.

¹⁰⁰ פס"מ, ניגור

(1) • ציין את הסוג התחבירי של כל אחד מן המשפטים בקטע: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

המשפט הראשון: מורכב
 המשפט השני: מחובר

• בכל משפט – אם קבעת שהוא משפט מורכב, תחם את הפסוקית, וציין מעליה את תפקידה התחבירי. אם קבעת שהוא משפט איחוי (מחובר), תחם את איבריו.

(2) הקף בשני המשפטים את כל המילים שתפקידן התחבירי הוא נושא.

(3) • אחד הנושאים שהקפת, הוא הנושא שאליו מתייחסים כל הנושאים האחרים במשפטים. ציין מהו הנושא

• מדוע לדעתך אין חוזרים עליו במפורש?

אין צורך בכך, הנושא משמש כמטא-נושא.

ב.

לפניך שלושה משפטים I-III, ובכל אחד מהם מסומנת בקו המילה "יש".

I. לחינוך לתזונה בריאה ובת-קיימה יש השפעה רבה על הרגלי אכילה.

II. כדי להבטיח מזון בריא גם לדורות הבאים יש לשמר את איכות הקרקע, המים והאוויר והמגוון הביולוגי.

III. במסגרת החינוך לתזונה בת-קיימה יש לפתח בציבור מודעות לעצמתה של תעשיית המזון.

(1) באחד מן המשפטים המילה "יש" יוצאת דופן מבחינת משמעותה.

• ציין את מספרו של המשפט. I

• ציין את המשמעות המשותפת של המילה "יש" בשני המשפטים האחרים.

הוא מציין את המצב.

(2) המר את משפט I במשפט שהנשוא בו יהיה פועל נטוי (משפט פועלי).

הכאן האכילה משמשים רבים על צי
כיוון למזון בריאה ויש ק"ל

لا تكتب في هذه المنطقة

11. א.

לפניך משפט שסומנו בו צורות בינוני.

בעקבות צורך הולך וגובר להאכיל פיות רעבים האדם משתלט בצעדי ענק משולחי
רסן על כדור הארץ, והוא זורע בו זרעי פורענות סביבתית.

(1) מעל כל אחת מצורות הבינוני שסומנו בקו, ציין את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

(2) העתק מן המשפט שני צירופים (או מילים) שהתפקיד התחבירי של כל אחד מהם הוא תיאור במשפט.

כדור הארץ = א. סביבה

בצעדי ענק = א. אופן (אין משמעות?)

ב. (1) לפניך קטע, ובו מילה או מילים היוצרות דר־משמעות.

במסגרת התכנית לתזונה נכונה צרכו הילדים מזון בריא ועסקו בפעילות גופנית.

בתום התכנית נמצא כי מרבית הילדים ביקשו מהוריהם לצרוך מזון בריא בלבד.

• העתק את המילה או המילים היוצרות את הדר־משמעות.

ביקשו מהוריהם / צריכו מזון

• כתוב את שתי המשמעויות השונות שעולות מן הקטע.

(מזון בריא כי הילדים ביקשו / צריכו מזון בריא)
זמן ההוכיח / הביקשו / צריכו מזון בריא

(2) לפניך משפט דר־משמעי.

בשבוע הבא יתקיים יום עיון על מיזם התזונה הבריאה בבאר שבע.

• הקף את הצירוף שיוצר את הדר־משמעות במשפט.

• את הצירוף שיוצר את הדר־משמעות במשפט אפשר לנתח בשני תפקידים תחביריים שונים.

ציין את שני התפקידים התחביריים השונים.

שאלות / תיאור מקום

• נסח משפט אחד חד־משמעי שבו הצירוף יהיה באחד התפקידים

התחביריים שצינת.

בשבוע הבא יתקיים קבוצה סביב וואט

זמן עם מזון הבריאה

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

12. א. לפניך משפט המנוסח כפי שמקובל לנסח כותרות בעיתונים.
חוקרים: חינוך לתזונה נכונה בגן ישפר את הרגלי האכילה של הילדים.
הוסף פועל אמירה למשפט וכתוב אותו מחדש.

חוקרים אולצנים: "חינוך אמנותי..."

ב. לפניך שני משפטים.
חינוך לתזונה נכונה בגן תורם להקניית הרגלי אכילה נכונים לילדים. כך עולה ממחקר חדש.
כתוב את שני המשפטים במשפט מורכב אחד, תחם בו את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

פסוקית מוסא ←
חינוך אמנותי (כי) חינוך אמנותי נכון
בגן ימים עמוקים, הנהיג אכילה נכונה לילדים

ג. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם צירוף מילים מסומן בקו.
I. לדברי עורכי המחקר, אפשר לשפר את הרגלי האכילה של הילדים.
II. יש גננות אשר אינן מאמינות לדברי עורכי המחקר.
(1) ציין את תפקידו התחבירי של הצירוף המסומן בקו בכל אחד מן המשפטים.

I. פסוקית
II. מוסא

(2) מהי התרומה של הצירוף המסומן בקו במשפט I למשמעות המשפט?

3 יין במיקו עמארי כהנס

(3) לפניך משפט II.

פסוקית עמארי
יש גננות אשר אינן מאמינות לדברי עורכי המחקר.

- הקף את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).
- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית וציין מעליה את תפקידה התחבירי. אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את איבריו.
- ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו.

יש א אינו מוסא + אולצ

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 13-17. (לכל שאלה – 10 נקודות)
 שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

13. לפניך קטע שהודגשו בו פעלים ושמות פועל.

אנו מוֹצְפִים בשלל גירויים המפתים אותנו לצרוך מזונות מסוימים, והדברים נְכוּנִים
 ביחוד בנוגע לילדים. למשל, שתייה של משקה קל מסוים עשויה לְהִרְאוֹת כמו בחירה
 עצמאית, אך לעתים היא נוֹבֵעֶת מהיותו זול, מלא בסוכר הַמְעוֹרָר תחושה טובה. על
 ההורים לְגוֹנֵן על ילדיהם: להיות מְעֵרִים בבחירת המזון המוגש להם וּלְהוֹרִישׁ לילדיהם
 דפוסי תזונה נכונים.

א. לפניך טבלה, ובה הפעלים ושמות הפועל שבקטע. נתח בה כל פועל לשורש ולבניין.

הפועל	השורש	הבניין
מוֹצְפִים	צ"פ	הפע"ל
נְכוּנִים	כ"נ	הפע"ל
לְהִרְאוֹת	ר"א/ה	הפע"ל
נוֹבֵעֶת	נ"ב	הפע"ל
מְעוֹרָר	ע"ר	הפע"ל
לְגוֹנֵן	ג"נ	הפע"ל
מְעֵרִים	ע"ר/ה	הפע"ל
לְהוֹרִישׁ	ה"ר/ש	הפע"ל

ב. ליד כל אחד מן הפעלים שלפניך, כתוב פועל מאותו השורש, אך בבניין אחר.

מוֹצְפִים הצפ"פ / הצפ"ל

נְכוּנִים הכ"נ / הכ"ל

ג. כתוב שם עצם מן השורש של שם הפועל לְגוֹנֵן. הג"נ, הג"ל

ד. הקב את צורת העתיד של שם הפועל לְהִרְאוֹת.

אֶרְאֶה אֶרְאֶה אֶרְאֶה אֶתְרְאֶה

14. א. לפניך רשימה של פעלים ושמות, ובכל אחד מהם חסרה אות שורש.

מְגַשׁ מְגִיחַ יָתוּן דִּם יָאֵפוּ יִמְדוּ

מיין בטבלה את הפעלים והשמות לשתי קבוצות על פי הגזרה, וציין בראש כל עמודה את הגזרה של כל קבוצה.

מִן	כְּבוֹשִׁים (10)
מ	'ט'טו
מִשֵּׁ	דִּם
יִ'ט'ו	מִשֵּׁה

ב. לפניך משפט ובו מודגשים שני פעלים.

ראש עיריית ניו-יורק **חֹקֵק** חוק המחייב את רשתות המזון לסמן בתפריט את המנות שכמות הנתרן בהן גדולה. לשם כך מונה גוף ה**מוֹדֵד** את כמויות הנתרן במזון.

נתח בטבלה שלפניך את שני הפעלים המודגשים.

	חֹקֵק	מוֹדֵד
שורש	חִקַּק	מִדַּד
בניין	פִּי'עַ	קִטַּ
זמן	עָבַר	הוֹלֵךְ
גוף	מִשְׁפָּט	מִשְׁפָּט

ג. את הפועל קָרַב אפשר להבין בשתי משמעויות שונות כשהוא בלי הקשר.

כתוב שני משפטים שכל אחד מהם יבטא משמעות אחרת של הפועל.

נתח את הפועל קָרַב בכל משפט שכתבת (על פי הבניין, הגוף והזמן).

I. משפט במשמעות I: האֵלֵה קִרְבַּהּ בְּמִשְׁפָּחָהּ.

ניתוח הפועל במשמעות זו: מִשְׁפָּחָהּ, קִרְבַּהּ, בְּמִשְׁפָּחָהּ

II. משפט במשמעות II: "קִרְבַּהּ אֵל" אֵת הַמִּשְׁפָּחָהּ אֵלֵהּ אֵתֵהּ.

ניתוח הפועל במשמעות זו: אֵלֵהּ, קִרְבַּהּ, בְּמִשְׁפָּחָהּ

15. א.

לפניך רשימת מילים ובכל מילה כתובה האות יו"ד.

התניתם / שרים / מישור / לבריאות / חזאי

(1) הקף רק את המילים שהיו"ד הכתובה בהן היא יו"ד שורשית.

(2) העתק את המילים שהקפת, וכתוב את השורש של כל אחת מהן.

הסאי - חס"י

הער - יו"ע

התק - ת"ק

ב. לפניך משפטים ובהם שלוש מילים מודגשות.

- הוועדה המייעצת דוֹחָה על ממצאיה.
- מזון מְתַעֵש גורם לבזבוז משאבים.
- עורך המחקר שְׁקִלֵל את התשובות שבשאלונים.

ציין את השורש של כל אחת מן המילים, והסבר כיצד נוצר השורש.

דוֹחָה זין / חס"ן = דו"ח. מתאזן יו"ז

שורש יע"ז סס יו"ז

מְתַעֵש השורש מתע"ש יו"ז הוא ת.ע.ש. סהו

שורש תע"ש יו"ז מתע"ש יו"ז (איוס תע"ש = ע"ש)

שְׁקִלֵל

השורש הוא ש"קלל. שורש שקלל

ש"קלל, ע"הם הוכפלה.

/המשך בעמוד 19/

לא לכתוב באזור זה / لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 11281 + נספח

16. א.

לפניך צירופי סמיכות, ובכל אחד מהם מודגש השם הראשון (הנסמך).

(1) ציין את השורש של כל אחד מן השמות המודגשים.

- הַפֶּרֶת חוק פֶּרֶר
- הַחֲמֵרֶת העונש חִמֵּר
- הַסֵּרֶת מגבלות סִוֵּר
- הַעֲלָאֵת מודעות עֲלִיָּה
- הַקִּפֵּת הבניין קִפֵּה

(2) ציין את המשקל המשותף לשמות המודגשים.

הַקִּלְמָה

(3) לפניך צירוף סמיכות, ובו מודגש השם הראשון (הנסמך).

הַרְגִּילִי אכילה

מה המשותף למשקל של שם זה ולמשקל שכתבת בתת-סעיף (2).

עֲלִיָּה סִימָה אֶמְנֵן הַבִּלְמָה

ב. לפניך קטע.

ייצור הבשר פוגע בכדור הארץ. תעשיית הבשר גורמת לפליטה של גזי חממה, לזיהום של מקורות מים, לבזבז מים וכן לבירוא יערות למרעה. תפקוד האדם מושפע מן התנאים על פני כדור הארץ.

(1) הקף בקטע חמישה שמות פעולה השייכים לאותו הבניין

(2) ציין את הבניין של שמות הפעולה שהקפת: עִלֵּה

ג. לפניך משפט, ובו שם מודגש.

תְּזוּנָה היא צריכה של חומרי מזון לשם התפתחות ויצירת אנרגייה.

(1) ציין את השורש של השם תְּזוּנָה זָנַן

(2) האקדמיה ללשון העברית החליטה שעל דרך המשקל של תְּזוּנָה, שהוא משקל

תְּקוּלָה, ינוקדו גם מילים מגזרות אחרות.

לפניך שמות במשקל תְּקוּלָה.

תְּאוּצָה (תְּעוּצָה) תְּמוּרָה תְּקוּמָה

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה, וציין את הגזרה שלו. כְּבוֹלָה

שִׁב

لا تكتب في هذه المنطقة

17. א. לפניך קטע מן המחזה לילדים "עוץ לי גוץ לי" שכתב אברהם שלונסקי (כפי שהופיע באתר האקדמיה ללשון העברית). בקטע הודגשו מילים.



נִזְדַּמְן לִי בֵּיתוֹן קֶטְנָטָן כְּנֶגֶד
 עֵינַי, זַעֲטוּט כָּזָה, פֶּעֲטוּט
 כָּזָה, בֵּית - כְּזִית! מְנַגֵּד לוֹ
 מְדוּרָנֶת דּוֹלָקֶת, וּמִסְבִּיב
 לְמְדוּרָנֶת מְכַרְכֵּר לוֹ אֵיזָה
 בְּרִנְשׁוֹן, וְהוּא עַל־בְּלוֹב כָּזָה,
 זַעֲרוֹר כָּזָה... אֶכֶן בְּרִנְשׁוֹן
 קֶטְנָטָן, אִישׁוֹן-פְּזִיזוֹן כָּזָה,
 מְצַחִיקוֹן כָּזָה...

הקל/ה

- (1) ציין את המשמעות המשותפת לכל המילים המודגשות.
- (2) מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות לפי שתי דרכי תצורה, וציין בראש כל עמודה את דרך התצורה של המילים שבה.

הסס וזניח	שיר ומוץ
ה'ג'ין אישן	לשכור
מזכרון	כעלול
הינשן	קטנטן

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מסומנת בקו המילה **סביבתי**.
 I. החברה להגנת הטבע מפעילה תכנית לחינוך **סביבתי** שמטרתה לחזק את ערכי השמירה על הטבע והסביבה בקרב הדור הצעיר.
 II. **בסביבתי** הקרובה רבים מדברים על חשיבות המזון הבריא.
 ציין את סוג הצורן הסופי במילה "סביבתי" בכל אחד מן המשפטים (צורן גזירה או צורן נטייה) ואת משמעותו.

משפט I: סוג הצורן לשירה משמעותו שם גוף
 משפט II: סוג הצורן לשירה משמעותו שם נר-שם

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

לא לכתוב באזור זה